

UNIVERSUL LITERAR

**ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL**

Abonamentele se fac
numai pe un an.

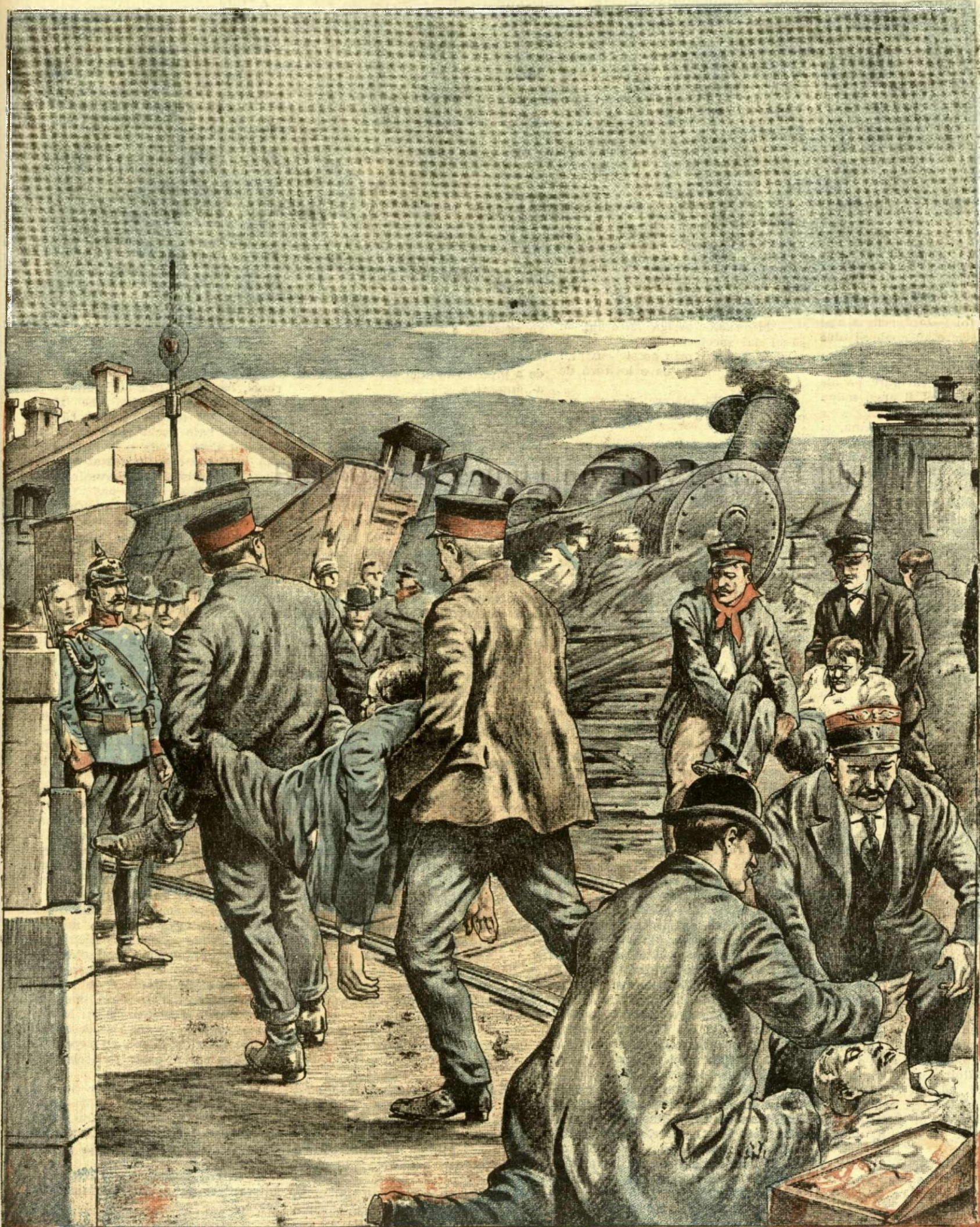
COLABORATORII ACESTUI NUMĂR

Mestugean, Mircea Rădulescu, Ana, Al. Codreanu, D. Iov,
Laura Ionescu, Victor Aneștin, I. Dragoslav, etc.

ANUNCIURI

Linia pe pagina 7 și 8

— BANI 20 —

CIOCNIREA DE TRENURI DIN GAEȘTI.

Ecourile săptămânei

UN GRUP DE OFIȚERI AVIATORI

Un act politic internațional, de cea mai mare însemnătate s'a săvârșit în cursul săptămânei: încheierea păcii definitive între Turcia și Grecia.

Deși tunul amuțise și încetase vărsările de sânge, totuși, atât armata grecească cât și cea turcească erau pe picior de război.

Erați atâtea chestiuni rămase încă pendinte între ambele țări, în cât se putea întâmpla ca, la un moment dat, diferendul să degenereze într-un conflict sângeros.

Cel care avea mai mult interes din starea nelămurită a lucrurilor, era turcul, care, în cazul unui nou război, putea să aibă șansa de a recâștiga cel puțin în parte teritoriul pierdut.

Dacă acum, totul s'a sfârșit cu bine, și s'a sfârșit cu bine nu numai pentru că nu vom mai fi martorii unor noi măceluri, dar fiind că încheierea păcii turco-grecești e opera Bismarck.

Acum, s'a dorit încă odată, că România e, cu adevărat, țara care hotărăște de soarta statelor balcanice.

Bulgarii ar fi dorit, de sigur, să ajute pe turci contra grecilor. Ei, însă, nu au putut face nici o mișcare de teamă României, care n'ar fi risicat nici o clipă de a-și trimite viteză-i ogive peste Dunăre, spre a împune pentru a doua oară pacea și a asigura echilibrul în Balcani.

Rolul atât de mare jucat de România, în chestia încheierii păcii greco-turcești, prin ministrul său de interne d. Take Ionescu, este o mare cinste pentru țara noastră.

Toată presa mondială e unanimă spre a recunoaște că, România prin atitudinea energică și leală ce a avut-o cu prilejul evenimentelor sângeroase din Balcani, a adus un mare serviciu umanității și a asigurat pentru multă vreme pacea printre populațiile turbulente balcanice.

Cu modul acesta s'a complectat și marea operă a României începând la conferința păcii din București.

In legătură cu succesele României ne vin ecourile cele mai îmbucurătoare din străinătate.

De unde până acum câteva luni, numele de român abea dacă era cunoscut în mod vag în străinătate, acum numele acesta e pronunțat cu venerație.

Prea puțină cunoștință în străinătate însemnătatea României care, adesea, era confundată cu Bulgaria sau Serbia. Acum nu-i om în colțurile cele mai depărtate ale lumii care să nu cunoască marea însemnătate ce o are țara aceasta și rolul hotărâtor ce va îndeplini pentru a pune capăt crâncenelor războaie.

Un român, care a făcut zile din urmă o călătorie în Olanda, îmi spune că ajungând la Haga a fost sărbătorit în cinstea neamului din care face parte. Între alții, un renumit olandez, s'a descoperit adresându-i următoarele cuvinte:

— Sunteți un popor viteaz, harnic și inteligent; civilizația vă datoroștie mult, căci ați adus pacea în Europa.

Fără intervenția d-voastră, fără învinsul împărațului bulgaric, în zadar am fi așteptat sosirea păcii și multă vreme vom fi îndurate ororurile și pagubele războiului.

Mestugea

Tineri și distinși ofițeri ce ne înfățișează grupul de mai sus, sunt o parte din curajoșii aviatori ai armatei noastre, cari, cu un rar devotament, și fără să se gândească cătuși de puțin la pericolul la care se expun, au făcut ca aviațiunea în România să fie la nivelul aviațiunii din cele mai civilizate state din lume.

Incredzători în ei și prudenți, au făcut ca, în foarte scurt timp, să se realizeze, în țară la noi ca în alte țări nu s'a putut realiza în ani întregi.

Cine n'a văzut splendorile sborurilor executate de d-nii locotenenti Negrescu, Capșa, Protopopescu, ale d-lui Poly Iacas și ale altora?

Ele sunt icama progresului și însușirilor neamului nostru

TERASA

de MIRCEA RADULESCU

Dacă vre un istoric din vremurile Vitoare s'ar apuca să desgroape din ținutul uitărei epoca noastră literară, desigur că se va opri multă vreme asupra „Tersei Oteloșeană”.

Căci joacă un rol covârșitor în istoria literelor române, această Metropoli, sub care se adună în fiecare zi copiii răsfățați ai muzelor, cei pe cari reclama sonoră i-a făcut cunoscuți, și cei cari au rămas încă mari genii necunoscute.

Și, dacă tu, burghez profan, te ai aventurat într-o bună zi în haosul acesta de pictori, de sculptori, de artiști și de autori dramatici, de poezi consacrați și poezi combătute, de poezi geniali consacrați și de geniali poezi încă în embrion, dacă vei rătăci tu, aici, obscur burghez, vei face cunoștință cu cei mai de seamă cotifei ai literaturii noastre.

Căci această pleiadă strălucitoare formează „Marea Epocă” după un articol inedit al celui mai mare maestru, combătut în țara lui, dar apreciat la Paris și singurul care primește scrisori din partea lui Richpin și a lui Thailade.

Dar scoate-ți pălăria o! burghez nefericit... Maestrul apare... Iată-l pășind tactices, parcă acum ar fi descălicat de pe Pegas, purtând pe enorma lui lavalieră o picătură de azur, desprinsă parcă din sborul său vertiginos prin eteruri, escortat de o numeroasă ecată de efebi.

Masa cea mare de lângă oglindă se populează îndată de această „mare pleiadă” și maestrul, oferind fiecăruia câte-o țigare din tabachiera sa cu motive orientale, începe să povestească:

— Ei, dragii mei, pe când mă găseam la Paris cu bunul meu amic Thailade...

Vorbele sale sunt acoperite însă de un glas formidabil, care face să tremure geamurile și să cadă câte-va bucatele de zahăr din galantariale de argint.

— Băiete, adu-mi o dulceață, dar să fie mare: spute că e pentru mine...

Și autorul romanelor pentru mai târziu se răstoarnă comod pe canapeaua largă, fumând voluptos din havana și fredonând ușor prietere dintre puternici ca ai felinelor, o romanță „en vogue” în Montmartre.

Și iată-ți sosind anul câte unul, cu plete sau fără plete, eleganti sau neglijenți, cu pălării de fetru sau cu jöben, cu ghete fără tocuri sau cu pantofi de lac, iată-ți sosind pe toți acei „cărera destinul fatal l-a pus în suflet focul sfânt al artei.

Iată-ți pe toți marii maeștrii, reprezentanți de curente. Iată pe poezii simbolisti laolaltă cu cei decadenți și cu cei naționaliști.

Până și fesițele îngropate de mult în domeniul uitărei se agită venind acum cu aere de mastodont și ieftosauri.

Bodega se umple ca prin farmec, țigările se aprind, swarturile se sorb în tîmbă și în siesta dulce, scriitorii lucrează, studiază, visează și intrupeză din neantul visurilor lor opere eterne, pline de sevă și de adâncă înțelegere a vieții.

Căci în starea aceasta, care oscilează între vis și viață, strălucește cea lene fecundă în care se plămădesc capodoperile, după cum spune Teofilte Gauthier în prefața sa publicată în fruntea poeziilor lui Baudelaire.

Terasa formează pentru scriitor câmpul vast de observații asupra vieții, din care el își trage materialul de poezie și de proză.

Terasa e totul pentru scriitorul modern.

Terasa e restaurantul, e cafenea, e cabinetul de lectură, e camera de lucru, e locul de distracție unde el vine să se repazeze după o muncă intensă și uneori servoșe va! chiar de cameră de culcare.

Terasa e doica celor ce se nutre-

cu visuri și cu stele și casa celor care dorm „la belle étoile”.

Și acum dragul meu burghez naiv, tu, care ai crezut în totdeauna că poezii sunt niște oameni ideali, tu care te-ai logănat de atâtea ori cu versurile lor atingătoare și în serii de iarnă ai adormit cu volumul lor așezat pe măsuta de noapte, ce amar te-ai înșelat!

Scriitorii sunt ca femeile.

Sub privirea dulce și amăgitoare, sub complimentele ce și le fac reciproc, se ascund ferocități de camibai.

Sunt că fac o crimă înșivându-ți la ureche toate acestea, mă doare sufletul că-ți s'trobesc visurile tale țesute în nopți de iarnă, dar m'privește...

Aruncă-ți ochii asupra acestui conglomerat de capete și iată-ți despărțiți în mii de tabere dușmane.

Ca într-o pădure virgină din America de Sud în terasă sunt nenumărate triburi într-o veșnică încordare de relații. Și dacă un singur individ al unui trib ar cutza să se apropie prea mult de tribul vecin, ar risca să fie devorat.

Sentimentul acesta războinic a făcut însă din fiecare literat român, un diplomat îndemânat, gata să rezolve cele mai complicate chestiuni în ascunsa materie.

Conflictul balcanic, care a avut un răsădit formidabil în lumea întreagă a dat prilej să fie desbătut și de către literații noștri în lungi și furtunoase ședințe diplomatice.

Îi văd strânsi în jurul mesei pe toți acești regi ai împărățiilor imaginare, lașcovoiați de-asupra hărții uriașe cumpărată de patron, inflăcărât și dânsul de atâtea entuziasm, îi văd cum tae, cum împart, cum schimbă harta peninsulei balcanice, punând stavilii puternice învingătorilor dela Lule-Burgas și Kirkilise și silindu-i să ne ofere ca trofeu neutralității noastre cadrilaterul cu linia Rusciuk-Varna.

Și erau splendide aceste conferințe de după masă, când imaginația în fața acestui joc de război născocea tot felul de combinațiuni între marile puteri nemulțumite, iar conflictul balcanic lua acum proporți-

CÂNTECE

(Din Petri Șandor)

I
LA RASPANTIE

Stau cu pasul șovăcnic
La răspântea unui drum
Și mă 'ntreb cu teamă 'n suflet:
Încotro s'apuc acum?

N'am curaj s'apuc o cale
Dintre câte văd aci, —
Știu că numai chin și jale
Pretulindenți voi găsi.

Oh! de-ași ști însă că moartea
Mă așteaptă undeva, —
Fără pic de șoșăială.
Drept spre ea m'aș îndrumă!

II

GRIJĂ ZADARNICĂ

Pe tot drumul — către casă —
Într-o grijă m'am zăbătut;
Măntrebam: ce să î spun mamă
Ce de mult nu m'a văzut?

Ce cuvânt de duioșie
Să-î șoptesc în clipa când
Dănsa'n culmea bucuriei,
Mă ca'mbrășișă plângând? —

Și mulțimi de gânduri scumpe
Năvăleau în a mea minte,
Pe când căi într-o goană,
Mă duceau tot înainte.

„Și-am intrat în casă. Mama
Mă-a sărit de gât... Dar vai!...
Eă, pătruns de'nduioșare,
Stam la pictu-i — fără, grat...
I. Ș. I.

Un conflict între Pasiune și Datorie

Scenă din actul al 3-lea al piesei lui Henry Kristemackers intitulată «Occidentul», jucată la teatrul «Renaissance». Rolul Hasunei e susținut de d-na Suzane Desprez.

ALEXANDRU MACEDONSKI

de I. DRAGOSLAV

Poți să scrii în țara asta cărți cu harabaua și dacă are să știe lumea ce ai scris, mare lucru.

Lumea noastră de nimic nu se minunează ca și cum ar zice: „Ce mare treabă, par'că ești de așa vrea n'ăș face și n'ăș drege!”

Și cu toate acestea ce nu ai încercat și nu încearcă unii, și căți nu rămân în fața nevolniciei ca vițelul la poartă nouă, minunându-se de neputința lor și de ușurința cu care alții, chiar nebăgați în seamă, chiar fără cultură au putut înfăptui același lucru. Și asta vine din prea marea încredere în noi și din pricina fanfaronadei în care ne-am obișnuit să ne lăfăim. Și asta vine și din năzuința de a ne ridica tot mai sus față de semenii noștri, a-î înjosi și a ne acapara numai pentru noi bunurile lumesti. Dar tocmai aceea e răzbuința și nimeni nu să răzbuință mai ciudat ca arta.

Toate le-î opri în lume, tot vei stârpi; dar ceea ce e în sufletul omenesc ca sferă de gândire, de înțelegere și simțire, ca contribuție sufletească, nu se poate opri și arta e aceea ce nu are clasa socială și nu se poate stinge decât odată cu individul. Și adevăratul artist, scriitor, pictor, muzicant, el pentru întreaga viața lui dăinuiește și nu încetează de a da la iveală măsura talentului lui, ba acest-talent, dacă are o oblaudire, un mediu prielnic și un public care să-î prețuiască, cu vremea crește, se înalță și întrece chiar toată existența operilor de dinainte chiar până la sublim.

Literaturile mari nu s'au născut de cât în țările cari au știut răsplăti manifestările artistice și neînțecat au urmat a evolua, a face eurențe și a interesa sufletul poporului, adică ar avea vecinic reprezentanți de valoare. Iar noi, dela Gri-gorescu, Alexandri — lasând pe E-

mănescu, Creangă, Coșbuc, Delavrancea, Duiliu Zamfirescu, Goga și alții — până la Caragiale, și care a urmat să ducă încă mai departe până la înaintata maturitate, cu aceeași vigoare, cu aceeași tinerețe și intensitate, sborul complexității sufletești chiar cu prețul unor îndlungați ani de muncă și de privații de tot felul, nu ne-a rămas decât unu, pe d. Alexandru Macedonski.

Cine nu cunoaște pe d. Alexandru Macedonski. Au albit unii de când aud de d-ului. Ziarele românești și mai cu seamă cele streine și revistele mereu au ținut să-î facă cele mai de laudă dări de seamă asupra scrierilor sale.

Și cu toate acestea, acest om e mult mai străin în țara lui ca un român în țara Chinezească.

D. Macedonski putea să nu scrie și putea fi prea bine — cum a și avut puțința — chiar și ministru în țara lui; s'ar fi bucurat de o glorie și mai mare. A scos de curând o carte: „Flori sacre”. Eî bine, s'au găsit îndrăznești cari s'o critică.

Ce e cel ce face o recenzie nepriincioasă unui cap de operă? E ca și cum ai băga o vită în o casă cu podele de aur.

În țările cu literatură mare, scriitorii trăiesc mai bine de cât criticii, adică ei is mai căutați, deși criticii pot fi mari ca și scriitorii.

La noi, unde lumea nu trăcește sufletește decât din colportaj, e pe dos. Un recenzist de gazetă sau revistă, e mai căutat și mai bine plătit ca un scriitor de talent. El e ca un parazit ce se hrănește din spina-roa oel; fie opera cât de valoroasă, el, dacă nu-î cinstit, se dă la interpretări și la intervertiri și-și face piedestal chiar în paguba ta. Iar unii ca să-și domolească invidia, să menajeze coteriile, să-și ascundă lipsa de cultură chiar, să arată că pricepe arta:

te iați de sus și te muștrulesc cum nu se poate de idiot și de barbar. Astea is niște moravuri cari dăinuiesc de mult la noi și care așteaptă un sfânt, un prenoitor, un grădinar priceput ca să curețe toată mătrăguna care ne învăluiește ziinic și ne otrăvește atmosfera literară românească. Și mai trebuie încă un Ministru de Culte, cum a fost neuitatul de atâți artiști și scriitori, d. C. C. Arion, care cu cinste și prisosință mai înmulțește încă cu unu, pe cei atât de puținți ce-și înțeleg marea greutate de a fi ministru. Singurul om de școală, care cu energie a umplut lipsurile din învățământ, dar și care a dat și un sprijin simțitor și literaturii. Asta ne-ar trebui până când o da Dumnezeu și lumea noastră va pricepe că în adevăr pe lângă a mânca bine, a-î câștiga o existență, a te îmbrăca la modă și a avea un automobil trebuie să ai și o cultură românească, și pe lângă atâtea horetoage streine să citești și românește și să încurajezi mai cu seamă pe scriitori.

Dăr până atunci, până când lumea va înțelege nu numai datoria, dar și trebuința sufletească, va trece multă apă pe pârâu.

A fi scriitor, e egal cu nimic. Intru cât, lasă că nu se miră — cum spu-sei — nimeni de asta, ba poate zice că ești un prost că suferi și-și i-a orî și cine nasul la purtare să-î spu-e cine știe ce obrăznicie. Nu-î nevoie să fi scriitor de valoare; e destul să scrii. Ce are aface de ce scrii sau ce, și lumea fără să te fi citit te-a consacrat, ba încă de stai bine cu oamenii zilei, de știu cum să-î faci o reclama, să te trezești în câțiva ani și cu cincizeci de decorații. Nu-î nevoie să scrii numai decât ca să capeți o medalie „Bene-Merenti” că I. Nu-î nevoie să poți să scrii și vei fi însărcinat de Ministerul Cultelor să scrii o carte de literatură, sau de altă specialitate de care doar de titlu îi știți, și vei căpăta un ajutor pentru studii literare în străinătate, fără să studiezi nimic. Iar tu,

scriitor, vei căpăta hotărâțul răspuns că nu-î fonduri.

Aceasta e o stare de nesuferit, o stare umilitoare pentru cei ce s'au legat de munca asta și și-au făcut un cult din ea; un ideal, un vis, un apostolat. Și la urmă a cules o oftică, o nebulie, sărăcia și spitalul.

E o stare care durează de când durează redesteptarea noastră națională și culturală, e o stare de când ne-am obișnuit a ne numi Români și nu Romani; dela moartea Daciei.

În alte țări cultura a mers mână în mână cu sinteza vieții de toate zilele, și această sinteză și a căpătat valoarea și cinstea și căutarea de care merită, iar apostolii ei au devenit adevărați profesioniști, precum e avocatura, medicina, etc., etc., unde se câștigă zece de mii de lei, și care-î dă și scriitorului puțința de a trăi în o lume mai aleasă și mai vrednică de el.

Noi, nu; nimic n'am făcut pentru acești martiri, ba, un ministru de culte anul ăsta a găsit cu cale să dea scriitorii afară din cabinetul lui, pentru că au îndrăznit să meargă într'o zi când nu-î venea d-ului la școala, iar banii și decorațiile le-a dat la lingușitori. Iar Alexandru Macedonski continuă și azi, să rădăcească în lume, dela București la Paris și viceversa, ducând greul vieții. Un greu de blestem pentru că în țara asta au fost ajutați cei mai pungași din pungași din lume și acest om care a dus o luptă literară înversunată timp de 40 de ani, și care încă și azi e tânăr al suflet, cu toate greutățile de neînchipuit ale vieții, ba încă mai tânăr, poate ca toți tinerii de azi, nu-și găsește în țara lui o crezare, un sprijin; trebuie să treacă șapte hotare spre a-și putea ajunge un scop, spre a-și juca o piesă, în vreme ce gazetăria, lumea, și mai presus direcția Teatrului Național, tipă, se strânge de gât să se joace piesa lui Ronetti Roman, și lasă deoparte pe Alexandri, Milo, pe Manolescu, Pascali Iulian și-î adună banii pentru bust iar culmea acum și statuie.

Cum, domnilor, reabilitați pușcă

riașii, dezertorii, escrocii, criminalii și pe un om, care a scris atâtea, a dat o notă originală în literatură, a fost promotorul unei uriașe mișcări literare, care a fost factorul important al ei, care a ridicat atâtea scriitori, care azi fac fala țării, dar cari nu-l mai cunosc, nu vrei să-i recunoașteți meritul; îl lăsați mort între vii. Dar în ce țară din lume se păstrează atâtea nesocotiri (și) față de un scriitor ca la noi și tocmai pe niște teme atât de bune și atât de neserioase! Dar domnilor, lumea are admirație pentru operele lui Dobrogeanu-Gherea, care e un jidov rus venit pe aici din Rusia, un nihilist, anarhist, socialist, și stă alături de Răcovschi, acela care e socotit ca dușmanul acestei țări și Dobrogeanu-Gherea, o înecătănit și a făcut avere în România, avere, care ori cât e de socialist, nu o împarte cu nimeni. Și Alexandru Macedonski, român, patriot, dinastic cu tot anti-dinasticismul lui, de odată, colaborator al unuia din cele mai ilustre familii din țară: înzestrat cu o cultură măreață, autor atâtor opere, Alexandru Macedonski, moare sbrac, și cu copii tot săraci, pentru că pe Alexandru Macedonski nu e înconjurat de celebrități academice, mare birt la Ploesti, nu e socialist ci dacă nu și-a muncat averea în petreceri, dar ajutând și creștând chiar, ca pe propriii lui copii, atâți indivizi care azi nu vor să-l mai știe la conștină, înțelegând mișcarea literară în timp neîntrerupt de atâtea ani chiar și în nota vremii când a fi scriitor era un lux ce și l permitea cineva, când numai scriea nimeni în țară: murise și Alexandri și Creangă și Eminescu și nu rămăseseră decât Epigoni și Caragiade.

Dar ce a făcut omul acesta spre a fi atât de priginit, să nu i se primească în o gazetă măcar un articol pe răspunderea lui. Ce crimă?

Aș știu, cea mai mare crimă în lumea asta, a aceea să fii prea mare. Când îl intra într-o adunare, unii, din jurul tău, să pară ca furnicele, pe alții, să-l întunece ca în noaptea, iar alții, nici să nu existe. Să știți că de câte ori a fugi o parte din lume de tine ca de ceva de care s'ar frige, tu ori ești holeric, ori ciomăc, ori ești mare. Că de foști criminali și escrocii lumea se apropie cu interes. Și tocmai așa e: Alex. Macedonski când vine în mijlocul celor ce tin tocul de coadă, al visătorilor, toți sed în însere.

Dar în lumea asta, față indiferența și neajunsurile trebuie să fie învăluite de prețeste, căci, nimeni din cei ce îndrăznesc să îi facă un neajuns, să le nesocotească, nu are obrăznicia să îi micsoreze meritul pentru că ar râde o țară, dar se găsesse ponoase.

Dar ce are a face. Oare azi, nu se întâmplă în lumea noastră literară, ce s'a întâmplat, dacă s'a întâmplat cu Macedonski și Eminescu și chiar cu Caragiade? Nu mai departe în numărul jubiliar al „Păcării” d-nu Cazaban, le dă cu proza și epigrame la viața unui tovarăș, — și care a mai avut de îndurat — de și nu ia pasul și nu i pasă — vârfurile de vespere al penitei d-lui Cazaban. Pentru că așa e făcut el, pînă n'a clămpăni ca o soacă toată ziua pe spinarea unuia și aluia, nu doarme liniștit. Dar ce are a face?

Într-o țară unde sunt curente literare, școli, trebuie să te aștepti la tot soiul de manifestări de critică, de polemică și chiar de inscenări, pentru că ori cum ne-am considera de sfinți, ori cât nedreptatea și jigirița simțământului omenească va avea răsunet în noi, totuși, câteodată, fără să vrem, ne facem vinovați și osândim și nedreptățim pe alții. E hotărât de când e lumea că de artera complexității stabilite ale sufletului omenească, doar murind te poți debarasa. Așa că chestia cu Caragiade, cu Eminescu, anti-dinasti-

Noul director al operei din Paris

Jacques Rouche

VARĂ ȘI IARNĂ

*Ningea și fulgii de zăpadă lovind în geamurile mele
Mi se păreau petale albe de flori, iar crăciunul gemând
In horn, o dulce simfonie părea că-mi cântă; înii stăi alături
Și 'n loc de iarnă, primăvara 'mi-era în suflet și în gând.*

*Acum e cold, în câng e doină și cișpiț de păsărele
Petale albe 'mi ning creșii și risinii pe sub ferestă.
Dar ele mi' par fulgi de zăpadă și cântecele glas de cobă;
Mi-e verul plumb, în gur' mi e iarnă și 'n suflet frig, căci în
lipsești.*

Ana Al. Codreanu

cismul lui Macedonski, nu fac parte de cât din determinările sufletesti și trecătoare, care dacă ele, chiar de s'ar fi întâmplat, noi cei de azi începând de la rege până la opincă, nu avem nevoie să le mai judecăm. Întru cât noi nu am trăit ani d-lui Macedonski, nu am trecut prin acele stări sufletesti prin care a trecut d-lui, nu am fost loviți de determinismul extrem al d-lui Macedonski. Noi, îi datorăm respect, admirație, și mai mult recompensă de care are nevoie, și să ne bucurăm, că e singura iconă a vremii noastre noi, care ne dă atâtea și atâtea exemple de abnegație și sacrificiu, și ne dă curaj să munțim fără preget, și ne face să ne gândim că nu toți scriitorii, și artiștii români, încețază de a scrie de vreme, și mor în vre-un spital sau ospiciu.

Dar de: eă, zie, așa, însă cea mai mare greșală și chiar crimă ce a făcut-o Macedonski în viața lui și care nu i-o iartă nimeni, e că și-a cheltuit averea cu toți neșălații și n'a făcut avocatură, căci putea fi avocat ori când, în loc de artă, și n'a furat pe nimeni să facă avere, să fie deputat, și chiar Ministru.

Ori, de ar avea avere, când ar veni în lume, ce de s'ar strânge în jurul lui, ce l-ar linguși, ce l-ar admira, ce dedicații n'ar primi? Dar acasă la dânsul ce pelerinaj n'ar fi la ziua lui, al soției al copiilor, la Anul nou,

la Crăciun, ar curge felicitările ca ploaia.

Dacă ar avea gazetă, chiar osândit să fi fost, ar avea atâtea relații, dar așa, când nici măcar nu e nici referendar la Casa Școalelor să vie un scriitor să-l roage să-i facă un raport lăudăros. Ce i-ar face Macedonski, chiar după ce a pierdut atâtea în lume; inima bună și noblețea ce-l caracterizează nu a pierdut-o, și cu atâtea își imprimă și mai mult personalitatea în lume. Și dacă la alți scriitori sunt două personalități: cea artistică deoparte și omenească de alta, la Macedonski întâlnim numai una: aceea artistică care și cea omenească în același timp. Ceea ce n'o întâlnim la mulți scriitori, de când e literatura românească, și poate nici la unul din scriitorii gălăgioși dar obrăznicii de azi.

*****

A apărut

SCHITE - FILME

de

V. MESTUGEAN

PREȚUL 1.60

La toate librăriile

*****

CONVORBIRI ASTRONOMICE

Locul omului în univers

Alfred Russel Wallace, marele naturalist englez rivalul lui Darwin, a murit zilele trecute în vârstă de 96 de ani. Sunt cunoscute meritele sale ca naturalist; se știe, că în același timp cu Darwin, s'a ocupat cu ipoteza selecției naturale.

Wallace s'a ocupat însă și cu astronomia și a scris două volume, unul intitulat *Locul omului în univers*, altul *Este planeta Marte locuită?*

Lucru curios, nu dragostea pentru astronomie l'a îndemnat să scrie aceste două cărți, ci un alt motiv. În prima sa lucrare astronomică, Wallace începe printr'un studiu asupra ideilor primitive cu privire la univers, apoi face un adonabil rezumat al astronomiei moderne, ocupându-se cu distribuția și depărtările stelelor, cu calea lactelui cu locul pe care îl are Pământul și Soarele nostru în univers.

Rezumatul acesta astronomic poate să-l citească oricine cu folos.

Sunt câteva neglijențe, sau scăpări de vedere, cari trădează pe nespecialist dar în general, scrierea aceasta e admirabilă.

Dar Wallace scoate în urmă niște concluzii cari nu se potrivește de loc cu rezultatele moderne ale astronomiei.

Le redau pe toate, rămânând să vedem, cari sunt concluziile greșite:

1) Universul stelar formează un tot bine legat și ori cât de imens ar fi, are însă limite ce se pot determina.

2) Sistemul solar e situat în planul căii lactelui și nu e depărtat de centrul acestui plan. Pământul se află deci aproape de centrul universului stelar.

3) Universul acesta e format protutindeni din aceeași materie, supusă acelorași legi fizice și chimice.

Aceste trei concluzii le dă el ca fiind ale astronomiei moderne. Trebuie să observăm dar faptul că un singur punct nu e adevărat, anume acela că sistemul solar și deci Pământul s'ar afla așa de aproape de centrul universului, din contra, are o poziție mai mult excentrică.

Concluziile lui Wallace sunt:

4) Că nici o altă planetă afară de Pământul nostru, în sistemul solar, nu e locuită, nici nu poate fi locuită.

5) Că probabilitățile sunt aproape tot așa de mari, ca nici un alt soare să nu posedo planetă locuite.

6) Că poziția aproape centrală a soarelui nostru este probabil permanentă și favorabilă dezvoltării vieții pe Pământ.

Ultimele trei concluzii sunt fundamentale.

Chiar dacă s'ar dovedi că în sistemul nostru solar nu mai există altă planetă locuită, dacă s'ar adevăra, că nici Marte nu are o omenire, după cum susține Wallace în altă scriere, nici Venus etc., întru cât putem să afirmăm, că nici un alt soare nu mai poate să aibă planete locuite. Planete poate să aibă un alt soare, dar acele planete nu pot fi locuite, deși Wallace admitea că e și drept, că universal e format din aceeași materie, supusă acelorași legi fizice și chimice.

Toate rezultatele astronomiei moderne tind din contra, să dovedească, că nici Pământul, nici soarele nu au altă însemnătate în univers, decât că locuim noi Pământul și ne luminează pe noi soarele. Soarele însuși, cât e el de imens față de Pământ, nu are nici o însemnătate față de numeroși frați ai săi în univers. Și apoi nici cel mai mic dintre toți soarii nu e, e un soare oarecare, pierdut în puzderia de stelelor a universului. Poziția lui nu e în centrul universului, ci puțin cam excentrică, o parte a căii lactelui e mai aproape de noi decât cea a

Termometrul Săptămânei

In jurul lui „Manasse“

Zellig Șor. — Domnule Manasse, zi ne mutarăm si noi de Sf. Dumitru !